

Ramavtal är ofta ett bra sätt att effektivisera offentliga inköp. Men det är viktigt att använda ramavtal på rätt sätt, i enlighet med både avtalsvillkoren och bestämmelserna i LOU. Annars kan det lätt uppstå problem.

Advokat Kristian Pedersen, Advokatfirman Kahn Pedersen, beskriver vad avropande myndigheter bör tänka på.

RAMAVTAL

– ett bra verktyg som måste användas med omsorg

Ramavtal är enligt LOU avtal som ingås mellan en eller flera upphandlande myndigheter och en eller flera leverantörer i syfte att fastställa villkoren för kontrakt som ska tilldelas under en viss tidsperiod. Det handlar med andra ord om ett slags förberedande avtal för eventuella kommande inköp.

Enligt 7 kap. LOU gäller olika bestämmelser beroende på om det är fråga om ramavtal med en leverantör eller ramavtal med flera leverantörer. LOU gör också skillnad på ramavtal med eller utan samtliga villkor för avrop fastställda.

RAMAVTAL MED en leverantör upphandlas oftast av en upphandlande myndighet för att täcka myndighetens egna behov. När det gäller sådana ramavtal är det oftast lätt att avropa, eftersom det bara finns en leverantör att välja och avrop ska göras i enlighet med villkoren i ramavtalet.

RAMAVTAL MED flera leverantörer upphandlas ofta för flera upphandlande myndigheters räkning. Sådana ramavtalsupphandlingar görs ofta av inköpscentraler, som HBV. När det gäller ramavtal som upphandlas av en inköpscentral är inköpscentralen ansvarig för att bestämmelserna i LOU följs vid upphandlingen av ramavtalet. Vid avrop är det sedan den avropande myndigheten som ansvarar för att avropet görs i enlighet med LOU och villkoren i ramavtalet.

FÖR RAMAVTAL med flera leverantörer kan två olika avropsmodeller användas.

Det ena alternativet gäller för ramavtal med samtliga villkor för avrop fastställda. Det innebär att avrop görs i enlighet med objektiva villkor, en så kallad fördelningsnyckel, som avgör vilken av leverantörerna som ska tilldelas kontraktet. Den mest vanligt förekommande fördelningsnyckeln är rangordning, men även andra fördelningsnycklar kan användas, så länge de uppfyller kravet på objektivitet och inte ger utrymme för godtycke från myndighetens sida.

Det andra alternativet är att samtliga villkor för avrop inte är fastställda. Det innebär att den avropande myndigheten ska göra en så kallad förnyad konkurrensutsättning genom att begära in anbud från ramavtalsleverantörerna. I normalfallet ska samtliga leverantörer tillfrågas. Den upphandlande myndigheten ska ange en tidsfrist som är tillräcklig för att lämna in anbud för varje särskilt kontrakt, med hänsyn tagen till upphandlingens art och omfattning. Vid mer komplicerade projekt, som kräver större arbetsinsats för de leverantörer som lämnar anbud, måste anbudstiden alltså vara längre än vid enklare avrop där exempelvis endast priset utvärderas. Anbudet ska lämnas skriftligen och den upphandlande myndigheten får inte ta del av innehållet i anbudet innan anbudstiden har löpt ut. Efter att ha utvärderat anbudet, baserat på de tilldelningskriterier som framgår av ramavtalet, ska den upphandlande myndigheten tilldela kontraktet till den anbudsgivare som har lämnat det bästa anbudet.

DET FINNS OCKSÅ ramavtal som anger att avrop ibland ska ske baserat på en fördelningsnyckel och ibland genom förnyad konkurrensutsättning, exempelvis beroende på värdet av avropet (så kallade kombinationsramavtal). Vilken avropsmodell som ska användas måste klargöras redan i upphandlingen av ramavtalet och om olika avropsmodeller ska kunna användas för olika avrop måste det anges när vilken av modellerna ska användas. Exempelvis kan anges att avrop under viss storlek ska göras enligt fördelningsnyckel, medan större avrop ska göras genom förnyad konkurrensutsättning.

KONTRAKT SOM GRUNDAR sig på ett ramavtal får ingås endast mellan upphandlande myndigheter som har angetts som avropsberättigade i samband med upphandlingen av ramavtalet och leverantörer som är parter i ramavtalet.

När det gäller ramavtal som upphandlats av en inköpscentral, som HBV, innebär detta enligt förarbetena till LOU att de avropande myndigheterna måste gå att identifiera på förhand. Detta genom att de är angivna i upphandlingsdokumenten i upphandlingen av ramavtalet och att de aktivt måste ha anmält sitt intresse för att delta i ramavtalsupphandlingen.

Ramavtal är med andra ord slutna system och det finns ingen möjlighet för nya upphandlande myndigheter eller leverantörer att ansluta sig till ett ramavtal i efterhand.

EN VIKTIG BESTÄMMELSE är att parterna vid avrop inte får göra några väsentliga avvikelser från villkoren i ramavtalet. Det gäller både för ramavtal med en och med flera leverantörer, oavsett avropsmodell. Det finns ingen möjlighet för en upphandlande myndighet att avropa produkter som inte omfattas av ramavtalet från ramavtalsleverantörerna eller att avropa på andra villkor än vad som framgår av ramavtalet.

Om det sker en väsentlig avvikelse vid ett avrop riskerar avropet att vara en otillåten direktupphandling, som kan leda till överprövning och skadestånd. Dessutom kan en avvikelse från ramavtalet vara ett avtalsbrott.

VID AVROP FRÅN ramavtal med förnyad konkurrensutsättning är den avropande myndigheten inte skyldig att tillämpa någon avtalsspärr innan den ingår avtal med den leverantör som lämnat det bästa anbudet. Men om myndigheten inte tillämpar en avtalsspärr finns risken att det tilldelade kontraktet vid en senare tidpunkt blir ogiltigförklarat om någon leverantör ansöker om överprövning.

Den avropande myndighet som vill gardera sig mot att kontraktet senare ogiltigförklaras kan

frivilligt tillämpa en avtalsspärr innan kontraktet tecknas. Då får de leverantörer som vill möjlighet att under tio dagar ansöka om överprövning av den förnyade konkurrensutsättningen. Om ingen ansökan om överprövning görs under avtalsspärren kan kontraktet inte senare ogiltigförklaras. ■

KRISTIAN
PEDERSEN,
ADVOKATFIRMAN
KAHN PEDERSEN